

A FLUENS OLVASÁS JELLEMZŐI MÁSODIK ÉVFOLYAMON KRITÉRIUMORIENTÁLT MEGKÖZELÍTÉSben

Sipos Zsóka *, **Huszár-Samu Nóra ****, **Volentér-Kis Orsolya *****,
Steklács János ****

* *Apor Vilmos Katolikus Főiskola*

** *Eötvös József Főiskola*

*** *Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem*

**** *Pécsi Tudományegyetem*

Kulcsszavak: fluens olvasás; szövegértés; olvasástanulás

Az olvasástanítás célja az írott nyelven kódolt tartalmak befogadásának, azok megértésének, az abban foglaltakkal való manipulációnak a segítése. Mivel az oktatás, sőt a felnőtt pályafutás során is változik a szövegek komplexitása tartalmilag és nyelvilag, ez a tanítási folyamat optimális esetben nem zárul le az általános iskola alsó tagozatában. A kezdeti szakasz fókuszában a fluens olvasás kialakítása áll, vagyis annak lehetővé tétele, hogy a tanuló ismerje az adott nyelv grafémáit, összeolvasási szabályait, valamint gördülékenyen történjen a szavak azonosítása. Ezt követően az olvasás hatékonyságának (sebesség és pontosság) köszönhetően a diákok fokozatosan áttérnek az egyre összetettebb mondatok, egyre komplexebb és hosszabb szövegek olvasására. Fontos kérdés azonban, hogy az olvasástechnika mely szintje az, ami elengedhetetlenül szükséges arra, hogy a kognitív erőforrások az olvasás folyamatáról a tartalomra irányulhassanak. Jelen előadás egy 658 fő második évfolyamos diák körében végzett országos feltáró vizsgálatot mutat be, aminek célja a fluens olvasás jellemzőinek (sebesség, pontosság és prozódia) feltárása az írott szöveg megértésének összefüggésében. A tanulók egy 144 szóból álló narratív szöveget (mesét) olvastak hangosan, amit hat értésellenőrző kérdés követett. Az olvasást hangfájlban rögzítettük, amit prozódia és olvasási idő szempontjából gyakorló tanítók értékelték, a hibázásokat pedig diagnosztikában jártas logopédusok elemezték. Az eredmények azt mutatták, hogy a szövegértésben átlagnál jobb eredményt elérő tanulók mind olvasási időben, mind helyesen olvasott szavak számában, mind pedig a prozódiai elemek alkalmazásában statisztikailag is szignifikáns eltérést mutatnak társaiktól, előrevetítve ezzel azt, hogy e három változó esetében megrajzolható az a határ, ami az egyszerű narratív szövegek értő olvasásának szükséges, de természetesen korántsem elégséges feltételeit jelenti. Kutatásunk egyrészt alátámasztja az olvasástanítás-eredményesség szisztematikus monitorozásának fontosságát, másrészt eszközt és módszert kínál a méréshez az elmaradást mutató tanulók mihamarabbi azonosítása, segítése érdekében. A rendszeres monitorozás révén a tanulók előrehaladása követhetővé válik, ami lehetővé teszi a személyre szabott tanulási stratégiák alkalmazását, illetve a különböző tanulási nehézségekkel küzdő gyermekek számára célzott fejlesztési programok kidolgozását. A kutatás eredményei tehát nemcsak a pedagógiai gyakorlat számára nyújtanak hasznos eszközöket, hanem hozzájárulnak a tanulók olvasási és szövegértési készségeinek hatékonyabb fejlesztéséhez is.

A kutatást a Magyar Tudományos Akadémia Közoktatás-fejlesztési Kutatási Programja támogatta. A szerzők az Olvasási Fluencia és Szövegértés Kutatócsoport, MTA–PTE tagjai.